

Jan Nieuwenhuizen, lid sectie Estate Planning van de NOB:

'Aanpassing van de BOR? Bezint eer ge begint'

Het CPB concludeert dat de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) niet doelmatig is, omdat er in zo'n driekwart van de gevallen voldoende financiële middelen aanwezig zijn om de erf- of schenkbelasting te betalen. In 2022 werd daarom een Wetsvoorstel aanpassing bedrijfsopvolgingsregelingen ingediend, waarin de vrijstelling wordt verlaagd naar 25 procent van het ondernemingsvermogen en de totale vrijstelling maximaal 1 miljoen euro wordt. Bij liquiditeitsproblemen kan een verzoek tot uitstel van betaling worden gedaan. Jan Nieuwenhuizen, lid van de Sectie Estate Planning van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs, (NOB) denkt daar anders over.

Zijn familiebedrijven een belangrijke factor in de Nederlandse economie?

'Er is veel onderzoek gedaan naar het belang van familiebedrijven binnen Nederland, maar ook in andere landen. Daaruit blijkt dat – even uit de losse pols – 70 procent van de ondernemingen familiebedrijven zijn. Die zijn goed voor rond de 50 procent van de werkgelegenheid en 30 procent van onze economie. De relevantie van familiebedrijven voor de maatschappij is dus heel groot en niet alleen in Nederland. In sommige buitenland, zoals Spanje, is het belang van familiebedrijven nog groter. Dit zijn economische kengetallen, maar familiebedrijven zijn ook op een andere manier maatschappelijk relevant. Ze worden doorgaans conservatiever gefinancierd en er wordt minder gebruikgemaakt van renteaftrek. Meestal nemen familiebedrijven een grote constructieve positie in binnen het sociale netwerk waarin ze zich begeven. Ze leveren bijdragen aan de regio waarin ze wonen en leven, onder meer door financiering van goede doelen en andere initiatieven.'

Is de politiek voldoende doordrongen van deze relevantie?

'In de NOB-reactie op het CPB-rapport verwijzen wij naar de initiatiefnota van Tweede Kamerlid Hilde Palland van het CDA. Zij beschrijft daarin de relevantie van familiebedrijven en doet beleidsvoorstellen om familiebedrijven zich beter te

laten doorontwikkelen. Ook vraagt Palland aandacht voor bedrijfsopvolging als kwetsbaar moment in de levenscyclus van een familiebedrijf en pleit zij voor een verbetering van de BOR.¹ Er is binnen de politiek dus wel aandacht voor.'

Is family business een leuk terrein om op te werken?

'Zeker. Het werk binnen PwC, en binnen alle 'big four' kantoren, bestaat voor 80 procent uit het bedienen van multinationale concerns. Ik werk hoofdzakelijk voor familiebedrijven, die trouwens nationaal en internationaal behoorlijk groot kunnen zijn. Het meest interessante aspect vind ik dat ik met de mensen zelf te maken heb en niet met een bedrijf waar vandaag persoon X mijn contactpersoon is en volgend jaar persoon Y. Ik heb contact met de familie, dat zijn bijna altijd interessante mensen die een eigen verhaal hebben. Dat betekent dat ik niet kom binnenlopen met een stuk techniek, maar als mens. Dan klikt het of het klikt niet.'

De NOB heeft een reactie geschreven op het evaluatierapport van de CPB, waarom was dat nodig?

'Op dit moment wordt door diverse partijen kritisch naar de BOR en de doorschuifregeling (DSR) gekeken. De NOB wilde niet afzonderlijk op alle ontwikkelingen reageren, maar een

A man with short brown hair, wearing a blue textured suit jacket, a light blue shirt, and a patterned tie, is leaning on a white metal railing. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background shows a modern urban setting with a large brick building and a glass-fronted building. A red and white striped barrier is visible in the mid-ground. The text is overlaid on the right side of the image.

‘Ik heb contact met de familie, dat zijn bijna altijd interessante mensen die een eigen verhaal hebben’

eensluitend memo schrijven. Waar het in de discussie over de BOR en de DSR bij het publiek wringt, is dat de gemiddelde Nederlander 10 tot 20 procent erfbelasting moet betalen als hij een miljoen erft, terwijl de erfgenaam van een bedrijf – dat bijvoorbeeld een miljoen waard is – veel minder erfbelasting betaalt als hij dat voortzet. De vraag die zich hier opdringt is: moet je vergelijken op het niveau van de natuurlijke persoon, *het subject*, of moet je vergelijken op het niveau van het vermogensbestanddeel dat wordt overgedragen, *het object*. De wetgever heeft steeds bedoeld om het object te ondersteunen, dus onze analyse is dat er niet moet worden vergeleken op het niveau van het subject. Een miljoen euro cash is een ander vermogensbestanddeel dan een pakket aandelen. Een onderneming is iets heel anders dan een zak met geld. Wie dat uit het oog verliest, trekt de discussie al meteen helemaal scheef.'

De klacht is dat het schandelijk is dat een gemiddelde burger 10 tot 20 procent moet betalen over het bedrag dat hij erft, maar dat bij bedrijfsopvolging veel minder hoeft te worden betaald?

'Dat is dus een verkeerde vergelijking. De wetgever onderkent al tientallen jaren dat familiebedrijven belangrijk zijn voor het maatschappelijk verkeer. Hun aanwezigheid levert onder meer economische groei, werkgelegenheid en innovatie op. Die ondernemingen moeten in continuïteit kunnen blijven bestaan, los van het feit dat er toevallig op het niveau van het subject een of andere belasting wordt geheven omdat er wordt geschonken of geërfd. Dat is de achtergrond van de BOR. Er moet niet worden vergeleken op subject-niveau, maar op object-niveau. De gedachte achter de BOR is immers niet de betaalbaarheid van

Evaluatie BOR en DSR

De bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) ligt al geruime tijd onder vuur. Verbazingwekkend is dat niet: de regeling evolueerde van uitstel van betaling van erfbelasting in 1984 via vrijstellingen van 25 procent (1998), 30 procent (2002) en 50 procent (2005) naar 83 procent van de ondernemingswaarde per 1 januari 2023, naast een volledige vrijstelling van een bedrag van 1.205.871 euro. De Ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat hebben het CPB gevraagd een evaluatie te maken van de noodzakelijkheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de BOR en de doorschuifregeling (DSR).

belastingen, maar het bevorderen van de continuïteit van 'echte' ondernemingen.'

De NOB wil daarom nader onderzoek naar de continuïteit van de onderneming, voordat het tot een versoering van de BOR komt.

'Wat CPB heeft gedaan, en wat ook de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën in het verleden hebben gedaan, is kijken wat de vermogenspositie van de onderneming is op het moment dat er een schenking of vererving plaatsvindt. Als er op dat moment voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn, dan moet er worden betaald. Het punt is dat de continuïteit van een onderneming over een langere termijn moet worden beoordeeld. Als er liquiditeit beschikbaar is, maar die moet worden gebruikt om de belasting te betalen, wat betekent dat dan voor de continuïteit van de onderneming in de jaren daarna?

'De gedachte achter de BOR is niet de betaalbaarheid van belastingen, maar het bevorderen van de continuïteit van 'echte' ondernemingen'

CV Jan Nieuwenhuizen

Jan Nieuwenhuizen studeerde van 1982 tot 1989 fiscaal recht aan de Universiteit van Tilburg. In 2010 promoveerde hij aan die universiteit met een proefschrift getiteld 'Judicial constructions and fiscal reality'. In 1989 begon hij zijn carrière bij de Belastingdienst, waar hij werkte als voorzitter Coördinatiegroep constructiebestrijding. Van 2004 tot 2007 was hij Landelijk aanspreekpunt Private Wealth bij het Ministerie van Financiën. Vanaf 2007 is Nieuwenhuizen verbonden aan PwC en sinds 2010 als Senior Director Tax (Family business). Hij maakt deel uit van de sectie Estate Planning van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.

overlijden wordt getoetst wat ondernemingsvermogen is en wat beleggingsvermogen. Het ondernemingsvermogen wordt gefacilieerd, het beleggingsvermogen niet.'

Blijft de doorschuifregeling (DSR) bestaan of ondergaat die hetzelfde lot?

'Een aandelenoverdracht is een vervreemding voor het aanmerkelijk belang, dus ook de opgepote winstreserves in het aanmerkelijk belang in box 2 zijn belastbaar. Tenzij de DSR van toepassing is. De DSR is grosso modo vergelijkbaar met de BOR, want die gaat er ook vanuit dat de belastingclaim in box 2 niet verschuldigd is, als en voor zover het ondernemingsvermogen in de aandelen zit. Naar die situaties is wel onderzoek gedaan, maar bij de DSR was het probleem dat men onvoldoende onderzoeksgegevens had om tot de conclusie te komen dat de DSR niet doelmatig was. Vervolgens zie je in de politiek dat dat nuanceverschil helemaal wegvalt. Men zegt: het CPB heeft geconcludeerd dat de regeling niet doelmatig is, dus moet die aangepast worden. Dat geldt echter alleen voor de BOR. Het CPB heeft dat voor de DSR helemaal niet kunnen vaststellen. Dat maakt de discussie niet zuiver. Ik zou zeggen: BOR aanpassen? Bezint eer ge begint!' ◀

Noot:

1. Initiatiefnota van het lid Palland over familiebedrijven, TK 2020-2021, 35 724, nr. 2.

Dat is de kritiek die wij hebben op het onderzoek. Men gaat uit van een momentopname, maar er wordt niet getoetst wat er vervolgens met de continuïteit gebeurt als de belasting uit het vermogen moet komen. Dat kan de continuïteit in gevaar brengen, zelfs als er een betalingsregeling is. Ook dan moet het geld nog steeds uit de onderneming komen.'

Is de onderzoeksopdracht aan het CPB te beperkt geweest?

'Dat lijkt inderdaad het geval. De NOB is niet aanwezig geweest bij de gesprekken tussen het CPB en de ministeries, dus zekerheid daarover bestaat niet. De NOB houdt echter staande dat als alleen wordt gekeken naar de vraag of de erf- of schenkbelasting betaalbaar is ten tijde van de schenking of het overlijden, de onderzoeksopdracht te beperkt is. Als je naar een ingrijpende wijziging van de regeling wilt, dan kan dat alleen als je goed onderzoek hebt gedaan. Dat houdt in dit geval in dat de vraag naar mogelijke gevaren voor de continuïteit van de onderneming is meegenomen. Dan zou best kunnen blijken dat je tot dezelfde conclusies komt, maar als je helemaal geen onderzoek doet blijft dat aspect onduidelijk.'

Er is veel discussie geweest over de kwalificatie van ondernemingsvermogen bij vastgoedactiviteiten?

'Over dat onderwerp zijn in de afgelopen jaren eindeloze discussies gevoerd met de Belastingdienst. Veel ondernemingen waren van mening dat het vastgoedvermogen kwalificeerde als ondernemingsvermogen voor de BOR door de manier waarop het werd geëxploiteerd, terwijl de Belastingdienst zich steeds op het standpunt stelde dat het ging om beleggingsvermogen. Ondernemingsvermogen voor de BOR is vermogen dat deel uitmaakt van de 'materiële onderneming'. Daaronder wordt verstaan: een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid die is gericht op het deelnemen aan het maatschappelijke productieproces met het oogmerk om winst te behalen. Het verhuren van vastgoed voldoet volgens de Belastingdienst niet aan die definitie. Het kabinet heeft nu gezegd: wij gaan aankomend jaar bij wetsfictie bepalen dat verhuurd vastgoed beleggingsvermogen is. En dat zal wel gewoon doorgaan. Die strijd is verloren.'

Dat mag niet verbazen, gezien alle kritiek die er op de verhuur van vastgoed de afgelopen tijd is geweest.

'Het was gezien het standpunt dat de Belastingdienst innam in het verleden al niet eenvoudig om aan te tonen dat verhuur van vastgoed tot het ondernemingsvermogen behoorde. Bij een ib-onderneming is dat wat logischer, omdat je daar in het kader van vermogensetikettering elk jaar al kijkt wat behoort tot box 3 en wat behoort tot de ib-onderneming. Bij een BV ligt dat wat ingewikkelder, omdat de vermogenstoets niet jaarlijks wordt gemaakt. Pas op het moment van schenken dan wel